

Uredba EU 1169/2011 o informiranju potrošača o hrani

Što morate znati!

Za više informacija obratite se nacionalnoj GS1 organizaciji:

Croatia

Tuškanac 14

10 000 Zagreb

T +385 (1) 48 95 000

F +385 (1) 48 95 001

E info@gs1hr.org

www.gs1hr.org

Ovaj dokument izrađen je u suradnji s GS1 in Europe, koji predstavlja suradnju 46 nacionalnih GS1 organizacija. GS1 in Europe predvodi izradu i primjenu usklađenih rješenja osmišljenih na temelju potreba korisnika za unaprjeđenje lanca ponude i potražnje europskih trgovačkih društava.

UVOD

Cilj Uredbe EU 1169/2011 o pružanju informacija o hrani potrošačima je osigurati razumljivije označavanje prehrambenih proizvoda što doprinosi zaštiti zdravlja potrošača i jamči pravo potrošača na informacije koje će im omogućiti da donose za njih najpovoljnije odluke o kupnji. Ona mijenja postojeće propise o označavanju hrane na nekoliko načina, a većina pravila iz nove Uredbe mora biti u primjeni do prosinca 2014.

GS1 standardi, usluge i rješenja mogu pomoći subjektima u poslovanju s hranom da ispune zahtjeve u pogledu komunikacije podataka o proizvodima, poštuju odredbe u pogledu prodaje na daljinu i osiguraju kvalitetu podataka.

OBAVEZNE INFORMACIJE O HRANI

Sukladno Članku 9. Uredbe, na oznakama na pretpakiranoj hrani moraju biti istaknuti sljedeći podaci o proizvodu:

- naziv hrane,
- popis sastojaka,
- svi sastojci ili pomoćne tvari u procesu proizvodnje koji uzrokuju alergije ili netolerancije, a koji su upotrijebljeni u procesu proizvodnje ili pripreme hrane i koji su prisutni u gotovom proizvodu, čak i u promijenjenom obliku (popis tvari koje uzrokuju alergije i moraju biti istaknute nalazi se u prilogu Uredbe),
- količina određenih sastojaka ili kategorija sastojaka,
- neto količina hrane,
- datum minimalne trajnosti ili datum „upotrijebiti do“,
- posebni uvjeti čuvanja i/ili upotrebe,
- ime ili naziv i adresa subjekta u poslovanju hranom pod čijim se imenom ili nazivom tvrtke hrana stavlja na tržište (ili, ako taj subjekt nema sjedište u EU, uvoznika za tržište EU),
- zemlja ili mjesto podrijetla sukladno članku 26.,
- upute za upotrebu ili pripremu, kada u nedostatku takve upute ne bi bila moguća pravilna upotreba hrane,
- za pića koja sadrže više od 1.2% vol. alkohola, stvarna alkoholna jakost po volumenu,
- nutritivna deklaracija,
- lot (Pravilnik o oznakama ili znakovima koji određuju seriju ili lot kojem hrana pripada ("Narodne novine" broj 26/13.)

Također, potrošači moraju biti informirani o alergenima iz točke (c) ako su takvi alergeni prisutni u hrani koja nije pretpakirana, ali se prodaje u maloprodajnim trgovinama ili objektima javne prehrane (npr. kafićima i restoranima).

PRODAJA NA DALJINU

Prema članku 14. Uredbe, za pretpakiranu hranu koja se nudi na prodaju putem sredstava komunikacije na daljinu, sve obvezne informacije o hrani, osim datuma "upotrijebiti do", moraju biti dostupne:

- u popratnom materijalu prilikom prodaje na daljinu prije zaključenja kupnje;
- u trenutku isporuke.

Tvrtka pod čijim se nazivom hrana stavlja na tržište treba unaprijed osigurati potrebne podatke za trgovca na malo koji prodaje proizvode preko interneta (iako to nije zakonska obveza) što omogućuje izradu internetskih stranica koje će uključivati potrebne informacije. Komunikacija podataka usklađenih s GS1 standardima putem kanala što ih preporučuje GS1 (vidjeti dolje) na pravilan način će zajamčiti primjerenu dostupnost podataka.

KOMUNIKACIJA PODATAKA MEĐU TRGOVAČKIM PARTNERIMA

Prema Uredbi, tvrtka pod čijim se nazivom hrana stavlja na tržište odgovorna je za prisutnost i točnost potrebnih informacija, ali i drugi subjekti, poput dobavljača koji opskrbljuju proizvođače hrane, dobavljača hrane u veleprodaji i trgovaca hranom u maloprodaji, imaju određene odgovornosti. Zbog toga treba zajamčiti učinkovitu komunikaciju podataka o proizvodu u opskrbnom lancu. Sve obavezne informacije o hrani predviđene Uredbom mogu se prenositi u obliku podataka usklađenih s GS1 standardima. Time se na najbolji mogući način osigurava da će svi subjekti u prehrambenom opskrbnom lancu moći razumjeti i rabiti informacije koje razmjenjuju.

Uz standardizirane podatke, GS1 osigurava i niz tehnologija "razmjene" za prijenos podataka:

- Preporučeni mehanizam za komunikaciju informacija je prijenos podataka putem Globalne mreže za sinkronizaciju podataka (GDSN). Dobavljač koji unosi podatke u e-katalog može osigurati dostupnost podataka za svoje trgovačke partnere koji su povezani s mrežom, a prijenos podataka putem GDSN-a uključuje provjeru usklađenosti podataka.
- Trgovci na malo koji nisu povezani s GDSN-om mogu dobiti informacije o proizvodu od važnosti za potrošače (za razliku od podataka za razmjenu među poslovnim subjektima) iz izvora podataka poznatih pod nazivom GS1 Source (pouzdan izvor podataka).
- GS1 također u svojem portfelju ima globalne standarde za elektroničku razmjenu podataka (EDI). Riječ je o EANCOM® standardu i elektroničkoj poruci Price-Catalogue (PRICAT) koja uključuje i sve obavezne podatke iz Uredbe EU 1169/2011.

KVALITETA PODATAKA

GS1 Croatia nudi usluge koje pomažu zajamčiti visoku kvalitetu podataka o proizvodima.

- Okvir za kvalitetu podataka: preporuke o internim procesima koje omogućuju izradu visokokvalitetnih matičnih podataka.

- Provjera usklađenosti u sklopu GDSN-a: nacionalni elektronički katalog GlobeCat certificiran je od strane GDSN-a i razmjenjuje podatke s drugim e-katalogima u GDSN mreži.

UPRAVLJANJE PROMJENAMA PROIZVODA

Poteškoće se javljaju kada promjene prehrambenih proizvoda zahtijevaju promjenu obaveznih podataka istaknutih na oznakama. U takvim slučajevima, stara i nova verzija proizvoda neko će vrijeme biti istodobno dostupne u opskrbnom lancu. U tom prijelaznom razdoblju, trgovac na malo ne može znati hoće li verzija proizvoda naručena preko internetske stranice biti dostupna u vrijeme i na mjestu preuzimanja narudžbe.

Znatne promjene proizvoda zahtijevaju dodjelu novog GTIN-a što povećava mogućnost da trgovac osigura dostupnost ispravne verzije proizvoda prilikom preuzimanja. Ako ta verzija ne bude dostupna, trgovac na malo automatski će vidjeti je li verzija koja se preuzima drukčija od naručene verzije i obavijestiti potrošača o tome.

Međutim, manje promjene obaveznih podataka o proizvodu iz Uredbe ne zahtijevaju dodjelu novog GTIN-a za odnosni proizvod. U tom slučaju, trgovac na malo neće moći na mjestu preuzimanja razlikovati staru i novu verziju uz pomoć različitih GTIN-ova. Sektor smatra kako, u tim slučajevima, treba i dalje primjenjivati postojeća pravila o dodjeli GTIN-a. Kontrole procesa ili "ručne" intervencije mogu smanjiti učestalost nepodudarnosti između naručenih i isporučenih verzija proizvoda, a tijela nadležna za provedbu propisa mogla bi dopustiti određena odstupanja za vrijeme razdoblja prijelaza sa stare na novu verziju, iako to može uzrokovati odstupanje od strogog tumačenja Uredbe. Dodjela novog GTIN-a za svaku manju promjenu uzrokovala bi troškove, pogreške i neučinkovitosti, što može naštetiti interesima potrošača.

Važno je naglasiti kako se GTIN neće mijenjati u slučaju manjih izmjena. Međutim, ako nemogućnost razlikovanja verzija može ugroziti zdravlje potrošača, nova verzija proizvoda mora dobiti novi GTIN po kojem će se razlikovati od stare verzije. Vlasnik robne marke odlučuje o tome hoće li se GTIN mijenjati ili ne.

BUDUĆE RJEŠENJE

GS1 priprema nove načine rada koji će u budućnosti omogućiti razlikovanje između verzija proizvoda bez prekida u opskrbnom lancu. Nova metoda predviđa dopunu GTIN-a dodatnim kodom za identifikaciju verzija. GTIN i kod verzije zajedno čine crtični kod koji bi se mogao rabiti prilikom preuzimanja proizvoda koje potrošač naruči preko interneta, uz dvije mogućnosti: preuzima se naručena verzija ili, ako ta verzija proizvoda nije raspoloživa, verzija koja se isporučuje može biti prikazana kao zamjena.

Nije moguće odmah uvesti spomenuti novi način rada. Proizvođači i trgovci na malo morat će reprogramirati svoje sustave kako bi mogli obrađivati nove kodove. Nadalje, oprema na prodajnim mjestima morat će moći skenirati nove crtične kodove pa će trgovci na malo morati nadograditi ili zamijeniti postojeću opremu. Očekuje se, međutim, da će poštivanje strogog tumačenja članka 14. Uredbe s vremenom postati jednostavnije zahvaljujući primjeni kodova za identifikaciju verzija.